

Motion till riksdagen

1988/89:N437

av Eva Goës och Lars Norberg (båda mp)

Slutförvaret vid Forsmark av radioaktivt avfall

Nedan citeras en argumentering av Mats Törnqvist, tidigare forskare på FOA.

Kräv ett offentligt förhör om Forsmarkslagret!

Under Östersjöns botten i Öresundsgrepen pågår nu sedan nära ett år deponering av radioaktivt avfall från kärnkraftverk och annan kärnteknisk verksamhet i Sverige. Anläggningen, det s.k. Forsmarkslagret, är utformad så att radioaktiviteten automatiskt skall spridas i grundvattnet och Östersjön, och så att avfallet inte skall kunna avlägsnas om man i efterhand upptäcker att något gått snett. Det är en avfallsdeponering utan återvänder.

Om dessa ting är alla initierade överens, inklusive statens strålskyddsinstitut (SSI), statens kärnkraftinspektion (SKI) och Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) som byggt och driver anläggningen.

I realiteten är det alltså inte frågan om något förvar i vedertagen mening utan en dumpningsanläggning.

Att man inte använder det senare uttryckssättet beror främst på en omtanke om det svenska folkets själsfrid – det svenska folket skall sitta stilla i båten och inte "oroas i onödan".

En annan orsak är, att så länge man kallar en dumpningsanläggning för förvar eller lager, så behöver man inte bry sig om *Östersjökonventionen* mot spridning av gifter i Östersjön. Skall man göra sig kvitt giftigt och obekvämt avfall i megatonmängder, får man inte vara dum!

Men nu är det så, vilket inte minst storvulet och högtidligt försäkrades från alla håll i samband med folkomröstningen om kärnkraften, att vi skulle ha en helt säker slutförvaring av kärnkraftsavfallet. Jag kan inte minnas någon som förespråkade en dumpning av avfallet i Östersjön, vare sig direkt eller indirekt, vare sig helt eller delvis, vare sig på längre eller kortare sikt.

Vänner och bekanta jag tillfrågat kan inte heller erinra sig att de hört något i den vägen.

Frågar man SKB eller ansvariga myndigheter om detta, får man vanligen svaret: "Ja, men du, det kommer ju ändå att läcka ut så sakta".

När man då påpekar att ingen faktiskt vet hur fort det kommer att läcka ut, försvarar sig de ansvariga med att det ju i alla fall rör sig om ett förhållandevis harmlöst avfall – jämfört med de utbrända bränslestavarna. Någon radiologisk katastrof tror man inte skall behöva inträffa – men myndigheterna kan ju givetvis inte i detalj granska precis allt som hamnar i lagret utan i slutänden handlar det ju framför allt om ett förtroende mellan myndigheter och kärnkraftsindustrin – och det finns ju i alla fall så många andra faror här i världen. Och så vidare.

Därmed tycks det emellertid klarlagt, att de stolta och löftesrika deklARATIONERNA om ett helt säkert slutförvar för kärnkraftens avfall inom loppet av

några få år i praktiken resulterat i en *havsdumpningsanläggning* som inte nödvändigtvis behöver leda till en radiologisk katastrof, förutsatt att vi kan känna fullt förtroende för en industri som för knappt ett år sedan befanns pinsamt inblandad i den västtyska mut- och atomsopskandalen.

Är det inte någon som har sagt att verkligheten är underbarare än dikten?

Nå, men vad säger då våra ansvariga politiker om Forsmarkslagret? Tro det eller inte, men de säger ingenting.

Sjuhundramiljonersanläggningen i Öresundsgrepen, den blågula modellen för helt kärnavfallsförvaring, den största och enda i sitt slag i världen och tilltänkt som ett strålande exportprojekt tycks vara fullkomligt okänd, åtminstone bland dem som tillhörde linje 1 och 2 i folkomröstningen, dvs. de som i dag när anläggningen tagits i drift, kunde tänkas finna anledning att slå sig för bröstet och utropa: "Voila, i kientrogne! Här ser ni det säkra slutförvar som ni vägrade tro på! Och detta är vårt verk, frukten av vår utvecklingstro och konstruktiva optimism – och inte av er utvecklingsångest och handlingsförlamande pessimism. Vid Forsmark skall våra statyer resas för att i all evighet minna det svenska folket om vilka som skall äras för denna historiska bedrift!"

Eller någonting i den stilen. Men icke så!

En kompakt tystnad råder och något säger mig att den tystnaden inte är betingad av vare sig äkta anspråkslöshet eller falsk blygsamhet.

Man skyr all sakdebatt om Forsmarkslagret. Man svarar inte på debattartiklar, man svarar inte på insändare, man svarar inte på brev.

Detta kunde ju annars varit ett välkommet tillfälle även för den mest blygsamme att få sola sig i glansen av underverket utanför Forsmark utan att verka alltför äregirig – även om nu blygsamhet inte tillhör våra politikers allra förnämsta företeenden.

Men min avsikt med denna artikel är inte att ironisera över politiker, därtill är saken alldeles för allvarlig. Det handlar om ett gemensamt ansvar för ett gemensamt avfall och en framtida miljö.

Under de senaste åren har allt flera fakta och förhållanden rörande Forsmarkslagret uppdagats och de tycks alla peka i samma högst oroande riktning, nämligen på att hela projektet är ett fiasko som kärnavfallsförvar betraktat.

Vi får nu inte längre tillåta de ansvariga att krypa bakom en skyddande tystnad utan måste tvinga dem bemöta den tilltagande och allt allvarligare kritiken offentligt och sakligt.

Ett offentligt förhör bör därför snarast anordnas vid vilket de ansvariga kan utfrågas och kritiska röster komma till tals.

Innan detta förhör hållits bör inga ytterligare tillstånd meddelas rörande anläggningen och inget ytterligare avfall få föras ned i Forsmarkslagret.

Mats Törnqvist, Gräsön

Vi delar Mats Törnqvists uppfattning om att det varit alltför tyst omkring denna dumpningsanläggning. Vi vet också, att myndigheter inte anser att detta kan kallas för dumpning eftersom påfyllningen sker underifrån.

Myndigheterna, SSI och SKI, är emellertid överens om att lagret kommer att läcka. Detta helt i strid med den av Sverige undertecknade konventionen om förbud mot havsdumpning av radioaktivt avfall!

Vi instämmer i Mats Törnqvist krav om ett offentligt förhör, vid vilket de ansvariga kan utfrågas och kritiska röster komma till tals och att inga ytterligare tillstånd meddelas rörande anläggningen och att inget ytterligare avfall får föras ned i Forsmarkslagret, SFR, innan detta förhör hållits.

Hemställan

Mot. 1988/89

N437

Med hänsyn till vad ovan anförts hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att SFR-förvaret måste anses bryta mot den av Sverige undertecknade konventionen om förbud mot dumpning av radioaktivt avfall i havet och att verksamheten därför bör avbrytas,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett offentligt förhör angående slutförvaret utanför Forsmark, SFR,

3. att riksdagen beslutar att inget ytterligare avfall får föras ned i Forsmarkslagret, innan detta offentliga förhör hållits,

4. att riksdagen beslutar att inga ytterligare tillstånd meddelas rörande anläggningen.

Stockholm den 20 januari 1989

Eva Goës (mp)

Lars Norberg (mp)